

FEDEX – INSTRUMENTUL INOVATOR DE STIMULARE ȘI ÎNCURAJARE A INOVAȚIEI A FOST VALIDAT: IMPACTUL CIFRIC, SOCIAL ȘI PROFESIONAL

Abstract

The author attempts to evaluate a new format, tested in 2014 at the B.P. Hasdeu Municipale Library – the format of ideas collected from the librarians, the format of stimulation of innovation in the institution, of education of innovation. The cantitative evaluation emphasizes the processus of joining, the hesitation of joining to the FedEx@Hasdeu in the library structures. The calitative evaluation highlights the benefices from the participation at the FedEx, the perceptual attitude of some librarians, especially managers. The author gives us a list of characteristics / factors that places FedEx@Hasdeu as tool of exploitation of librarians cognitive and creative surplus, that are not required in work.

Keywords: *The FedEx@Hasdeu Day, The Municipale library B.P. Hasdeu, ML branches, innovation, projects, creativity, FedEx@Hasdeu feedback, FedEx@Hasdeu outcomes.*

* * *

E dificil, pentru oricine, pentru conducere, pentru filiale și alte structuri care au participat în calitate de contributori la Zilele FedEx@Hasdeu să aprecieze impactul profund pe care acest format de culegere a ideilor angajaților Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” l-a avut asupra organizării activității structurilor participante, asupra menținerii, atitudinii lor, precum și asupra organizării activității la BM, la nivel de rețea. O retrospectivă ne poate ajuta.

Scopul Zilelor FedEx@Hasdeu – *Provoarea reală a angajaților la inovarea activității ajutându-i să vadă dincolo de*

Conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI

ce este evident și să facă din idei esența activității lor.

La prima ediție FedEx@Hasdeu au participat 12 biblioteci-filiale: Biblioteca Centrală, „Alba Iulia”, „Târgoviște”, „Transilvania”, de Arte „Tudor Arghezi”, „Adam Mickiewicz”, „Ovidius”, „Lesia Ukrainka”, Centrul Academic Internațional Eminescu, N. Titulescu, Codru și Traian – per total au fost prezentate 23 de idei, propuneri de proiect, proiecte realizate.

La a doua ediție au fost 15 participanți: filialele Biblioteca Centrală, „Alba Iulia”, „Transilvania”, de Arte „Tudor Arghezi”, „Adam Mickiewicz”, „Ovidius”, „Liviu Rebreanu”, „Mihail Lomonosov”, „Mihail Ciachir”, „Târgu-Mureș”, CAIE, N. Titulescu, V. Bielinski, Codru, Departamentul „Memoria Chișinăului” și Svetlana Vizitiu. Filialele „Târgoviște”, „Lesia Ukrainka” și Traian au luat o pauză. Contribuția celor 15 participanți a fost de 32 de idei, proiecte, dintre care unele au derulat imediat și au fost implementate cu succes. E vorba de ideile filialelor „Adam Mickiewicz”, „Liviu Rebreanu”, de Arte „Tudor Arghezi”, „Mihail Ciachir”, N. Titulescu ș.a.

A treia ediție a adunat 17 biblioteci-filiale: Biblioteca Centrală, „Transilvania”, de Arte „Tudor Arghezi”, „Adam Mickiewicz”, „Ovidius”, „Liviu Rebreanu”, „Mihail Lomonosov”, „Mihail Ciachir”, „Târgu-Mureș”, CAIE, Biblioteca Publică de Drept, V. Bielinski, Traian, Codru, N. Titulescu, M. Drăgan, A. Russo și reprezentanți ai administrației BM. De data aceasta, în time-out sau în expectativă, au rămas

filialele „Târgoviște”, „Alba Iulia”, Departamentul „Memoria Chișinăului” și Svetlana Vizitiu. A fost cea mai rodnică ediție ca număr de participanți și ca număr de contribuții – 39 de idei, proiecte, propuneri, inovații. Un exemplu bun este Filiala „Adam Mickiewicz”, care în luna decembrie a realizat proiectul prezentat.

Un tablou al participării, aderării structurilor BM la FedEx@Hasdeu, laborator de învățare din experiențe comune, îl expunem mai jos.

La această retrospectivă inserăm și câteva obiecții, observații, deduse din experiența implementării acestei metode:

(1) unele biblioteci, în special, managerii bibliotecilor, nu abordează la modul serios, profesional această metodă. Am dedus aceasta din fotografiile expuse în rețelele sociale, despre cum se muncea la FedEx, din prezența șefilor de filiale, de departamente la FedEx@Hasdeu. Ei acceptă participarea bibliotecii, dar, de exemplu, prezentă va fi bibliotecara Maria Mardari. Întreb de ce nu directorul? Răspuns: „Ea la noi se ocupă de inovații.” (Poate e fată

bună, poate e foarte creativă... Însă, Ziua FedEx este o metodă de muncă în echipă, iar de inovarea activității responsabil este managerul filialei / departamentului, nu bibliotecara Maria Mardari!);

(2) prin delegarea altcuiva din bibliotecă, managerii recunosc că nu sunt creativi ca lideri, conducători...;

(3) considerăm că anul 2014 a fost un test al unei noi metode de stimulare a creativității colective... (documentat cu fotografii la filialele „Onisifor Ghibu”, „Ovidius”, „Târgu-Mureș”, de Arte „Tudor Arghezi” și la altele care nu au postat fotografii, dar au lucrat în echipe foarte ingenioase). În anul 2015 vom cântări bine dacă vrem să participăm ca filială, dacă vrea filiala, departamentul, serviciul să răspundă acestei provocări. FedEx@Hasdeu nu este obligatoriu, nu este menționat în fișa postului! Inovarea nu se face prin constrângere!

O zi de FedEx este un interval de timp de 24 de ore în care angajații livrează inovare instituției pentru care lucrează. Este un interval de timp solid în care oamenii

FedEx@Hasdeu, ediția I	FedEx@Hasdeu, ediția II	FedEx@Hasdeu, ediția III
		Administrația BM
	Departamentul „Memoria Chișinăului”	
Biblioteca Centrală	Biblioteca Centrală	Biblioteca Centrală
„Adam Mickiewicz”	„Adam Mickiewicz”	„Adam Mickiewicz”
„Alba Iulia”	„Alba Iulia”	
de Arte „Tudor Arghezi”	de Arte „Tudor Arghezi”	de Arte „Tudor Arghezi”
CAIE	CAIE	CAIE
„Transilvania”	„Transilvania”	„Transilvania”
„Ovidius”	„Ovidius”	„Ovidius”
	„Târgu-Mureș”	„Târgu-Mureș”
	„Liviu Rebreanu”	„Liviu Rebreanu”
	„Mihail Ciachir”	„Mihail Ciachir”
	„Mihail Lomonosov”	„Mihail Lomonosov”
„Târgoviște”		
		Biblioteca Publică de Drept
N. Titulescu	N. Titulescu	N. Titulescu
Codru	Codru	Codru
„Lesia Ukrainka”		„Lesia Ukrainka”
Traian		Traian
	V. Bielinski	V. Bielinski
		A. Russo
		M. Drăgan

nu sunt deranjați de alte lucruri. În acest interval de timp, angajații au autonomie totală – decid pentru ei înșiși ceea ce le va fi de folos, la ce să lucreze, și modul în care aceștia au de gând să realizeze ceva. Doar o singură regulă se aplică: oamenii care se înscriu, arată rezultatele la sfârșitul zilei FedEx. Relațiile tradiționale de management nu sunt aplicate în ziua FedEx. Pe scurt, o zi FedEx este despre creșterea motivației și creativității peste noapte, prin a ieși în evidență cu un produs, proiect, idee nouă...

Prin organizarea unei zile FedEx, creăm, pe o perioadă scurtă de timp de muncă, un punct fierbinte, transformăm biblioteca într-o cutie de înaltă intensitate în care angajații au șansa lor de a pune în aplicare ideile lor și de a le prezenta echipei BM.

Majoritatea sarcinilor din activitatea bibliotecilor necesită gândire conceptuală, creativă. Știința ne spune că sistemul de motivație tradițional nu dă rezultatele scontate. Recompensele mari nu duc, neapărat, la performanță mai bună... Exemple avem... O zi FedEx poate duce la o creștere a motivației și performanței angajaților noștri în doar 24 de ore.

În 2014, pentru prima dată după 2009, declarat Anul European al Creativității și Inovării, când inovarea a fost pe agenda BM anul întreg, s-a produs o turnură de 360 de grade spre inovarea activității prin implementarea Zilei FedEx@Hasdeu. Pentru prima dată s-a încercat și s-a testat conceptul *Instruire pentru inovație*, astfel asigurând participanții cu cunoștințe despre inovație, cu instrumente (portofolii, truse cu instrumente) pentru a putea deveni bibliotecari „WOW”, designeri ai propriei activități, pentru a ști să-și exploateze talentele, pentru a deveni actori culturali capabili să-și transforme munca în teatru, pentru a ști cum să-și loializeze utilizatorii, pentru a înțelege că autodezvoltarea e condiția sine qua non a succesului profesional ș.a.

Bibliotecile din întreaga lume, mari și mici, din țări dezvoltate sau din lumea a treia, se luptă pentru a ține piept:

(1) ritmului nebun al schimbărilor;

(2) asaltului unor noi competitori, care până mai ieri erau partenerii bibliotecii sau utilizatorii ei, iar astăzi oferă aceleași produse (pentru ei sunt noi, iar pentru biblioteci – furate de la ele);

(3) comodificării cunoașterii – bibliotecă, pe departe, nu este unica instituție a cunoașterii, ci mai degrabă se trezește înghesuită și marginalizată în acest domeniu;

(4) puterii și influenței utilizatorilor care cresc cu rapiditatea la care e greu să reacționezi, alături de

(5) cererilor sociale, din ce în ce mai mari.

Astăzi mediul de operare a bibliotecilor este dramatic de puțin indulgent și dacă greu acceptă și greu mânuiesc instrumentele noi de colaborare bazate pe internet și nu intuiesc mash-up-ul de noi așteptări pe care generația Facebook îl aduce în raport cu activitatea lor, mâine se pot trezi inutile, dar nu cum ne-am obișnuit a crede – indispensabile.

Pornind de la ideea de a rămâne indispensabile și mâine, strategie stipulată în viziune, BM a inițiat aceste două forme de zguduire mentală a angajaților și educarea pentru inovație.

Impactul poate fi măsurat cifric (cantitativ – l-ați parcurs deja), ca valoare adăugată (ideile filialelor „Adam Mickiewicz”, „Liviu Rebreanu”, „Onisifor Ghibu”, „Mihail Lomonosov”, „Mihail Ciachir”, „Ovidius”, N. Titulescu ș.a.), ca schimbare de mentalitate, ca expresie de apartenență instituțională... Am conceput o listă, prin care nu încercăm să trecem în revistă toate caracteristicile predominante ale Zilelor FedEx@Hasdeu, ci doar factorii care se opun mai mult moștenirii parțicilor existente, încă, în bibliotecile noastre (ca tradiții de management, ca elemente de cultură instituțională...) cu ceea ce le caracterizează în mare parte.

- La Zilele DedEX@Hasdeu:
- *Toate ideile intră în competiție (deși nu o vrem ca competiție) de pe poziții egale.* Se lucrează de sine stătător, nimeni din conducere nu vine cu idei, sugestii, nu controlează ce de fapt se petrece la o Zi FedEX@Hasdeu. Nimeni nu are puterea de a anula sau a accepta o idee răsărită, doar dezbătând în echipă și asumându-și riscul colectiv. Ideile capătă pregnanță pe baza meritelor – sunt originale, inedite, atractive, necesare, durabile, cu valoare adăugată. Metodologia, în sine, a unei zile FedEX@Hasdeu, sabotează capacitatea de a controla, de a stabili ordinea de zi.
 - *Contribuțiile contează mai mult decât statutul.* Poziția, funcția, studiile – elemente diferențiatorie obișnuite în viața de zi cu zi și în viața profesională – nu contează. E importantă doar contribuția pe care fiecare o aduce la generarea ideilor, propunerilor de proiect, la metodologia de realizare, la realizarea produsului.
 - *Ierarhiile se construiesc de jos în sus.* Ziua FedEX@Hasdeu e unicul format de muncă în care ierarhia se inversează. La FedEX@Hasdeu autoritatea e ascendentă, nu descendentă. Se aprobă orice idee, de la oricine, dar câștigă, are succes ideea aprobată voluntar de membrii echipei.
 - *Directorii mai mult slujesc, decât conduc sau prezidează.* Aici conducătorii slujesc o cauză – să asigure un mediu propice pentru ca echipa să creeze, să-și pună creativitatea la contribuție. Argumentele credibile, competența dovedită și comportamentul empatic, altruist sunt unicele pârgii cu ajutorul cărora se rezolvă lucrurile la Ziua FedEX@Hasdeu.
 - *Sarcina este aleasă nu impusă sau atribuită / delegată.* Ziua FedEX@Hasdeu este o metodă bazată pe opțiune. Bibliotecarii aleg să lucreze la aspecte, din punctul lor de vedere și reieșind

din contextul bibliotecii, interesante pentru ei și bibliotecă. Aici întreaga echipă este un contractor independent și cu toții au grijă de interesele instituționale.

- *Puterea rezultă din împărtășire, nu din influență.* Pentru a dobândi recunoașterea echipei trebuie să oferi competențe, creativitate și conținut. Și să le oferi repede: (1) dacă nu, altul le va oferi. Ideile trebuie partajate, ele nu pot fi puse în lada cu zestre pentru că sunt perisabile; (2) timpul FedEX@Hasdeu presează, au timp limitat – 24 de ore. Timpul este unica cerință coercitivă a acestei metode (aspect regăsit și în *Oda pesimistului*).
- *Efortul creativ al bibliotecarilor se canalizează cu de la sine putere.* La Ziua FedEX@Hasdeu efortul uman se canalizează spre ideile și proiectele atrăgătoare (și distractive). La Ziua FedEX@Hasdeu bibliotecarii au șansa de a decide, clipă de clipă, cum să-și cheltuiască prețiosul capital – timpul și atenția lor.
- *Recompensele spirituale contează cel mai mult.* Ziua FedEX@Hasdeu este dovada vie a puterii recompenselor spirituale. Este dovada vie a faptului că oamenii sunt dispuși să dăruiască conținut, competențe, creativitate, cunoștințe atunci când li se acordă o șansă de a contribui la ceva de care le pasă cu adevărat – biblioteca lor, utilizatorii lor, munca lor. Ziua FedEX@Hasdeu a dovedit că nu există o mai mare bucurie decât bucuria pe care o aduc realizările!

Ziua FedEX@Hasdeu e instrumentul care exploatează surplusul cognitiv și creativ al bibliotecarilor care nu este solicitat în activitatea de zi cu zi. Doar arareori, prin concursuri, însă concursurile cer produse care să corespundă unor criterii, stipulate într-un regulament și câștigă numai unul sau trei, ceilalți muncesc și rămân dezamăgiți, descurajați. Concur-

surile nu pot atrage contribuții și nici nu pot exploata creativitatea și inventivitatea bibliotecarilor la cotele la care le solicită și exploatează FedEx-ul. FedEx@Hasdeu dovedește a fi o supapă pentru o mulțime de pasiuni și visuri care, nu prindeau aripi, rămâneau înăbușite... La FedEx@Hasdeu prind viață pentru că toți participă, toți conduc, nimeni nu dictează, nu există regulamente, criterii, au posibilitate de a construi cu ușurință peste ceva ce au făcut alții, nimeni nu-i marginalizat, excelența câștigă, încercările de a îngrădi pasiunea, creativitatea, ingeniozitatea sunt detur-nate, contribuțiile sunt recunoscute. Sunt caracteristici sub care pot semna foarte puține biblioteci. Aceasta e provocarea la care se supune BM pentru a se transforma într-o instituție capabilă să amplifice pasiunile, talentele, surplusul cognitiv al angajaților și, în acest fel, să-și mențină centura de campion al inovației.

Participantii la FedEx@Hasdeu follow-up din 29 decembrie a.c. au validat prin opțiunile lor FedEx@Hasdeu ca formă de dezvoltare, stimulare, incitare a creativității, educației pentru inovație, de încurajare a proiectelor, de inovare a activității la BM „B.P. Hasdeu”. Cu siguranță, bibliotecarii noștri, prin participare activă pot transforma / construi FedEx@Hasdeu într-un emporiu destinat inovării...

Ilustrăm cu produsele realizate de participanții la FedEx@Hasdeu: follow-up-ul *Odă FedEx-ului* (a echipei „Bradul”, entuziasmată de FedEx@Hasdeu) și *Urătura pesimiștilor* (pentru că pesimiști nu erau, echipa „Steaua” a jucat rolul pesimistului de la FedEx@Hasdeu).

Odă FedEx-ului

În albă / dalbă colind de DEX
Pe noi ne-ați surprins la FedEx,
Fiind mereu în căutare,
Găsit-am forme noi de promovare
Să schimbăm multe dorim

Și să le-mbunătățim
Cu proiecte, iehe-hei
Deși mulți s-au speriat,
Totuși, ușurel,
Atent mai toți s-au implicat...
În Arte, CAIE,
„Ovidius”, „O. Ghibu” ș.a.
Pe ram de brad împodobit
În 83 de globuri am topit
Frumoase, bune inițiative
Fiind toate inovative.
Acum rămâne să identificăm
De unde bani solicităm
Susținere și încurajare
Vrem de la a noastră administrare.
Totodată, ne dorim
În continuare să ne întâlnim
Fie la Centrul de Excelență,
Fie în alte locuri cu inteligență.
Dar tot Lidia să ne îndrume
Cu har și glume.
Cine dorește ceva nou
Să vină la FedExHasdeu.
Hai strigați cu toții: hăi, hăi, hăi.

Urătura pesimiștilor

Aho, aho, la voi în prag,
Vine FedEx-ul cel drag,
Cu idei și cu Slideshow
În ajun de Anul Nou.
Aho, Aho...
Dar cu multă întristare
Vă mai spunem în urare:
Vine FedEx-ul oricum,
Curățenia-i în drum,
Toate se mai suprapun
În „aici și acum”.
Avem idei, nu avem bani,
V-o spunem între ani.
Avem idei, nu avem timp,
Să facem pe toate cu ghimpi.
FedEx-ul să ne fie obiectiv,
În agendă, coercitiv.
Și pe urmă, ce să mai zicem,
Of, of, of, hăăăi,
Creativi nu suntem toți,
Of, of, of, of, măăăi!

Nu impui pe orice om
 Să fie de Crăciun pom
 Și pe urmă entuziasmul
 Nu se dă la chil ca agheasma.
 Să știți că cititorii
 Vin pe rând ca urătorii,
 Nu au treabă cu programul,
 Vin cu sacul, vin cu ramul,
 Cu cerințe, cu căințe,
 Cu-ntrebări și cu dorințe.
 Și-apoi i-o criză de online,
 Scrieți mailuri, ca s-ajungă,
 Să citim și noi în plai.
 Cititorii cer e-book-uri,
 Ceai și chifle și mult tâlc,
 Noi n-avem multe nimicuri
 Și de-aceea tăcem mâlc.
 Să chemăm și cititorii

Să ne-spună-n FedEx toate
 Bine spuse și pe roate,
 FedEx-ul un boom să fie,
 Să se știe și în vie,
 Despre noi, despre voi,
 Informația să curgă,
 Să se-adune ca la strungă.
 Vrem multă vizibilitate
 Cititori receptivi la toate,
 Prieteni și parlamentari pe spate.
 Video conferințe să se facă,
 Cât mai des și cu fes.
 Vă dorim FedEx o dată-n semestru,
 Vă dorim FedEx cu timp și cu bani,
 Nu vă dorim un FedEx extraterestru,
 Ci cu multe realizări între ani.
 Aho, aho!
 FedEx, aho, aho, o-ho-ho-ho!

КУЛЬТУРНЫЕ ИННОВАЦИИ В БИБЛИОТЕКЕ ИМ. «М.В. ЛОМОНОСОВА»

Маргарита ЩЕЛЧКОВА,
 директор библиотеки-филиала им. М. В. Ломоносова

Abstract

The article focuses on the cultural and educational innovation of the branch, which allow readers to use the new, non-standard services that contribute to the production of public recognition and acquisition of social significance, so necessary to libraries at the present stage.

Keywords: *cultural innovation, computer courses, English language courses, lectures, literary court, an international project of the site "Good environment", the international festival "Pushkin Hill", a presentation of Russian universities.*

* * *

В библиотечно-информационной сфере нововведения могут быть весьма разнообразными. Существуют, например, базовые инновации, связанные с

внедрением компьютерных технологий, такие как: появление электронных каталогов, профессиональных библиотечных блогов, проведение веб-конференций. Есть и другие формы и варианты инноваций, которые могут быть заимствованы из области культурной деятельности и знаний. Среди них: организация в библиотеках литературно-музыкальных салонов, вернисажей, кружков по изучению иностранных языков, компьютерные курсы, лектории, мастер-классы по декоративно-прикладным искусствам.

И базовые, и культурные инновации объединяет то, что они являются следствием общественной необходимости и представляют собой явление, несомненно, творческое. Для библиотек инновации – прекрасная возможность